

I Z V J E Š T A J

O JAVNOJ RASPRAVI O NACRTU ZAKONA O PROFESIONALNOJ REHABILITACIJI I ZAPOŠLJAVANJU LICA SA INVALIDITETOM

I Uvod

Programom rada Vlade Crne Gore i Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za Poglavlje 19 – Socijalna politika i zapošljavanje, planirano je da Vlada utvrdi Predlog Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom. Ministar rada i socijalnog staranja rješenjem br.100-139/18-1 od 12.07.2018.godine, obrazovao je Radnu grupu za izradu Predloga zakona u čijem sastavu su pored predstavnika Ministarstva rada i socijalnog staranja i predstavnici Ministarstva finansija, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Unije poslodavaca Crne Gore, Saveza sindikata Crne Gore, Unije slobodnih sindikata Crne Gore, NVO koja se bave pravima lica sa invaliditetom i eksperata UNDP-a.

II Konsultovanje zainteresovane javnosti

Na osnovu člana 7 Uredbe o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona (“Službeni list CG”, broj 12/12), Ministarstvo rada i socijalnog staranja je dana 12.07.2018.godine, uputilo javni poziv organima, organizacijama, udruženjima i pojedincima (zainteresovana javnost) da se uključe u postupak pripreme Nacrta zakona i dostave svoje inicijative, predloge, sugestije i komentare u pisanom i elektronskom obliku.

Postupak konsultacija je trajao 20 dana od dana objavljivanja javnog poziva na internet stranici Ministarstva rada i socijalnog staranja i portal e-uprave.

Tokom javnih konsultacija Ministarstvu rada i socijalnog staranja, nijesu dostavljeni komentari i sugestije na Nacrt zakona.

III Javna rasprava

Saglasno Uredbi o postupku i načinu sprovođenja javne rasprave u pripremi zakona, Ministarstvo rada i socijalnog staranja je sprovelo javnu raspravu o tekstu Nacrta zakona. Javna rasprava je počela objavljivanjem javnog poziva za učešće u raspravi, na internet stranici

Ministarstva rada i socijalnog staranja, portalu e-uprave i dnevnom listu Pobjeda, dana 13.11.2018.godine i trajala je četrdeset dana od dana objavljivanja. Uz javni poziv objavljen je tekst Nacta zakona sa obrazloženjem.

U okviru javne rasprave održani su okrugli stolovi u Bijelom Polju 13.12.2018.godine i u Podgorici dana 17.12.2018.godine. Na okruglim stolovima prisustvovali su, predstavnici Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva prosvjete, Međunarodne organizacije rada, UNDP-a, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, Ustanova za profesionalnu rehabilitaciju, Unije poslodavaca Crne Gore, nevladinog sektora i druge zainteresovane javnosti.

Okrugli sto u Podgorici otvorio je ministar rada i socijalnog staranja g-din Kemal Purišić, koji je istakao da donošenje novog Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom ima za cilj da se obezbijede uslovi za uspješnu profesionalnu rehabilitaciju, povećanje zaposlenosti lica sa invaliditetom i njihovo ravnopravno učešće na tržištu rada, uz otklanjanje barijera i stvaranje jednakih mogućnosti. U svom obraćanju, prisutne je upoznao sa osnovnim razlozima zbog kojih se predlaže donošenje ovog zakona.

Nakon obraćanja ministra Purišića, generalna direktorica Direktorata za tržište rada i zapošljavanje g-đa Edina Dešić je prezentovala Nacrt zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom.

Komentare na Nacrt zakona, u toku javne rasprave, dali su sljedeći učesnici:

- Unija poslodavca Crne Gore,
- Nevladina Fondacija „Želim ti proljeće“ iz Danilovgrada,
- DOO ZOPT iz Podgorice,
- MOC Pamark Privatna ustanova iz Podgorice,
- i pojedinci učesnici okruglog stola.

UČESNICI U KONSULTACIJAMA I JAVNOJ RASPRAVI	INICIJATIVE, PREDLOZI, SUGESTIJE I KOMENTARI	ODGOVOR OBRADIVAČA TEKSTA NACRTA ZAKONA O POSREDOVANJU PRI ZAPOŠLJAVANJU I PRAVIMA ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI
<p>Unija poslodavaca Crne Gore</p>	<p>Član 1 Kada je riječ o ustanovama za profesionalnu rehabilitaciju, potrebno je dodatno pojašnjenje jer se u Zakonu propisuju norme koje između ostalog uređuju osnivanje i rad ustanova za profesionalnu rehabilitaciju. Međutim, iz teksta se može utvrditi da je riječ o samo jednoj ustanovi tj. Centru za profesionalnu rehabilitaciju. Nacrt zakona se dalje u tekstu ne bavi ustanovama osim Centrom, posebno u članu 12, stav 1 gdje se navodi „Centar je ustanova koja organizuje i sprovodi profesionalnu rehabilitaciju, a koja osniva Vlada Crne Gore“, čime se Centar izdvaja u odnosu na ostale potencijalne ustanove profesionalne rehabilitacije.</p>	<p>Odgovor: Ustanove za profesionalnu rehabilitaciju predviđene su kao jedan od izvođača za profesionalnu rehabilitaciju u članu 11 stav 1. U istom članu dato je pojašnjenje u pogledu načina osnivanja, finansiranja i njihovog rada. Centar za profesionalnu rehabilitaciju prepoznat je kao jedan od izvođača profesionalne rehabilitacije koji će osim toga obavljati i druge poslove od javnog interesa kako je to definisano u članu 12.</p>
	<p>Član 5 Koji su razlozi da prvostepena Komisija bude izmještena iz Zavoda u Centar? De facto Centar je taj koji odlučuje iako de jure daje nalaz i mišljenje za procjenu invaliditeta. Nismo sigurni kako će to funkcionisati, pri tom što Centar neće imati područne jedinice širom Crne Gore, te time nije zadovoljen princip geografske pristupačnosti, što je od izuzetne važnosti posebno jer je teritorijalna dostupnost uslov za sticanje statusa titularima prava ovog Zakona. Da li će to dodatno zakomplikovati i usporiti proces „utvrđivanja procenta invaliditeta“ zbog nametanja dodatnih administrativnih procedura između Zavoda i Centra, odnosno Centra i Zavoda. Da li je ovo uvod u jedinstveni sistem vještačenja? Ukoliko jeste, da li je završena analiza kojom će biti obuhvaćena ova tema?</p>	<p>Odgovor: U cilju obezbeđivanja ujednačene prakse u postupku utvrđivanja procenta invaliditeta i uključivanje u mjere profesionalne rehabilitacije predlagrač se opredijelio za jedinstvenu komisiju koja će se nalaziti u Centru za profesionalnu rehabilitaciju kao javnoj ustanovi koju je formirala Vlada Crne Gore, s obzirom da je u prethodnom periodu prepoznat problem jer komisije po područnom jedinicama zavoda nisu u potpunosti primjenjivale bio-socijalni model ili su primjenjivale isključivo medicinski model kao i da su isto oštećenje prema Listi</p>

<p>Iskazujemo sumnju u navedeno, jer je tek u oktobru ove godine formirana Radna grupa za vršenje poslova koji se odnose na izradu jedinstvenih kriterijuma za utvrđivanje invaliditeta, kao i uspostavljanje jedinstvenog tijela veštačenja. Istina, predlagač navodi u obrazloženju razloge za formiranje jedinstvene komisije, i mi to ne želimo da osporimo. Međutim, da li to znači da će za cijelu Crnu Goru, postojati samo jedna komisija, a prethodno ih bilo sedam, a što je maltene nemoguće i očekivati. Da li onda i u ovom slučaju možemo očekivati da će ovo rješenje odgovoriti namjeri ujednačavanja prakse u primjeni medicinskosocijalnog modela. Obrazloženje o tome čuti, a kroz tekst Zakona nismo mogli uvidjeti da li će Komisija biti profesionalizovana, što takođe nije zanemarljivo pitanje. Dakle, sve navedeno navodi i na pitanje, zašto se proces završava u Zavodu, a ne u Centru. Predmetne dileme nameću preispitivanje ponuđenog modela od strane predlagača.</p>	<p>tjelesnih oštećenja tretirali različitim procentom invaliditeta. Potrebno je napomenuti da je zakonom predviđeno novo pravo za troškove prevoza za lica kojima se procjena vrši van mjesta prebivalistva. Rad komisije će dodatno biti uređen u skladu sa zakonom.</p>
<p>Član 11 Pored nejasnoća u pogledu termina ustanova za profesionalnu rehabilitaciju, u ovom članu se navodi termin izvođači profesionalne rehabilitacije. Zbunjujuće je da li je ustanova izvođač za profesionalnu rehabilitaciju ili je izvođač ujedno ustanova za profesionalnu rehabilitaciju. Trebalo bi da ustanova ima širi djelokrug rada od izvođača, ali se to u Zakonu jasno ne prepoznaje, osim kada je riječ konkretno o Centru. Trenutno rješenje ne pravi jasnu pravnu distinkciju između ustanove i izvođača profesionalne rehabilitacije, pa se otvara prostor za samoinicijativna tumačenja primjenjivača prava što umnogome doprinosi stvaranju stanja pravne nesigurnosti. Neophodno je precizirati i konkretizovati ove pravne pojmove.</p>	<p>Odgovor: Ustanove za profesionalnu rehabilitaciju predviđene su kao jedan od izvođača za profesionalnu rehabilitaciju u članu 11 stav 1. U istom članu dato je pojašnjenje u pogledu načina osnivanja, finansiranja i njihovog rada.</p>

<p>Član 12</p> <p>Da li je u stavu 2 alineja 2, da Centar predlaže standarde osposobljavanja i znanja za rad u profesionalnoj rehabilitaciji, održiva, budući da su standardi osposobljavanja i znanja širi, sadržajni – multidisciplinarniji u odnosu na djelokrug rada koji može da pokrije Centar. Takođe, da li je alineja 3 u istom stavu djelotvorna-da Centar osposobljava stručna lica za rad u profesionalnoj rehabilitaciji, budući da osobe koje vrše osposobljavanje moraju imati dugogodišnje prethodno profesionalno radno iskustvo za osposobljavanje stečeno u ovlašćenim obrazovnim ustanovama. Rječju, poseban uslov za zasnivanje radnog odnosa bi zasigurno trebalo činiti više godina radnog iskustva u propisanom stepenu stručnog zvanja, nego što je bio slučaj u nedavno objavljenim oglasima Centra za slobodna radna mjesta. Saglasno komentarima, alineje 2 i 3 se trebaju preispitati, u smislu njihove održivosti.</p>	<p>Odgovor:</p> <p>Centar za profesionalnu rehabilitaciju će obavljati poslove u skladu sa standardima koje će propisati ministarstvo svojim aktom kojim će se precizirati način i postupak osposobljavanja. Ideja je da Centar za ovu namjenu složenih poslova angažuje istaknute stručnjake iz zemlje i inostranstva.</p>
<p>Član 14</p> <p>Protivimo se zadržavanju važećeg rešenja - konkursa za izbor izvođača profesionalne rehabilitacije, ukoliko već postoji dozvola za rad. Takođe, sporno je zašto je Centar isključen iz javnog konkursa. Zašto Centar ima poseban pravni status i tretman u odnosu na ostale izvođače/ustanove profesionalne rehabilitacije? Ne podliježe konkursu čime se stvara monopolski položaj u odnosu na sve buduće ustanove i izvođače. U prilog ovog argumenta ulaze i prethodna odredba iz člana 5, tj. de facto Centar odlučuje o procjeni invaliditeta, kao i člana 25 odnosno, da sve ustanove osim Centra moraju imati dozvolu za rad. Ovaj set odredbi stvara monopolski položaj Centra u odnosu na ostale Ustanove profesionalne</p>	<p>Odgovor:</p> <p>Centar za profesionalnu rehabilitaciju je osnovan od strane Vlade Crne Gore kao javna ustanova kojoj je djelokrug rada preciziran odlukom o osnivanju i zakonom. Ne postoji diskriminacija u odnosu na ostale izvođače iz razloga što Centar za profesionalnu rehabilitaciju mora ispunjavati uslove u pogledu prostora, opreme i stručnog kadra kao i ostali izvođači profesionalne rehabilitacije.</p>

<p>rehabilitacije i daje mu se ekskluzivitet u vršenju određenih poslova iz ove oblasti. Posebno je to diskriminišuće prema svim budućim ustanovama i izvođačima koji dolaze iz realnog sektora, jer se mora imati u vidu da je to najbrže rastući sektor i područje gdje se najviše zapošljava i otvaraju nove mogućnosti kao i činjenica da najveći dio BDP-a upravo čini ovaj sektor.</p>	
<p>Član 15 Očigledno je predlagač zakonskog teksta prepoznao potrebu da se nadzire rad izvođača profesionalne rehabilitacije od strane kompetentne komisije, ali šta znači u stavu 5 sintagma da će to Komisija vršiti „najmanje jednom godišnje“? Da li to znači da možemo doći u situaciju da se neki izvođač kontroliše na svakih mjesec dana? Predlažemo brisanje riječi „najmanje“ , ili pak, propisati obaveznu kontrolu u istom broju godišnje, za sve subjekte, dakle, uključiti i Centar. Predlažemo i da se koordinacija između stručne Komisije i Savjeta Fonda uspostavi, u smislu kontrola na osnovu zahtjeva Savjeta Fonda ili pak Zavoda u okviru svog djelovanja. Takođe, da li u izvještaje kontrola i nadzora izvođača treba da imaju uvid i Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje i Savjet Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom. Mislimo da bi trebalo predvidjeti tu mogućnost.</p>	<p>Odgovor: Predloženim rješenjem stručna komisija mora najmanje jednom godišnje vršiti nadzor i i vrednovati kvalitet sprovođenja mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije kod svih izvođača profesionalne rehabilitacije pa i Centra za profesionalnu rehabilitaciju te samim tim se ne isključuje mogućnost da po nalogu ministarstva, Zavoda, savjeta fonda ili dr. Komisija izvrši nadzor više puta godišnje ako za tim postoji potreba.</p> <p>Prihvata se predlog da komisija dostavlja mišljenje i preporuke i Zavodu za zapošljavanje Crne Gore.</p>
<p>Član 18 U stavu 2 smatramo da se procenat od 20% smanji na 10%. Razlozi zbog kojih ovo tražimo su višestruki. Prvo, što su enormna sredstva iz godine u godinu koje su poslodavci uplaćivali na ime i za račun profesionalne rehabilitacije ostala neiskorišćena. I sada imamo situaciju da se na nivou godine ubira 10 miliona eura a bude</p>	<p>Ne prihvata se predlog da se član 18 stav 2 izmjeni i procenat od 20% smanji na 10% iz razloga što se Ministarstvo finansija izjasnilo da nije saglasno po ovom pitanju o čemu su predstavnici Unije poslodavaca u radnoj grupi već obaviješteni.</p>

	<p>iskorišćeno 6 miliona, s tim što se gro tih sredstava (3 miliona) odvaja u grant šeme, za koje mi iz Unije nismo sigurni da daje direktne i pozitivne efekte u pogledu zapošljavanja lica sa invaliditetom za razliku od drugih subvencija, odnosno vidova finansiranja. Drugo, postoje preduzeća koja izdvajaju odnosno uplaćuju sredstva u iznosima i preko 5000 eura a nemaju uslova za novo zapošljavanje lica sa invaliditetom. Recimo, agencije koje se bave zaštitom lica i imovine izdvajaju enormna sredstva, a znamo da njihovi zaposleni zbog samog opisa i vrste poslova moraju ispunjavati posebne psiho-fizičke uslove. S tim u vezi molimo da se makar za pojedine djelatnosti (pored pomenute, građevinarstvo i rudarstvo) gdje je ne kažemo onemogućeno, nego izuzetno ograničeno zapošljavanje lica sa invaliditetom (zbog posebnih uslova rada, vještina i sposobnosti) predvidi drugačija stopa, odnosno smanji visina doprinosa jer ne mogu se sve privredne djelatnosti posmatrati ravnopravne u ovom dijelu.</p>	
	<p>Član 25 Mislimo da je i Centar, iako ga je Vlada Crne Gore osnovala, kao i sve (bilo one javne ili privatne) ustanove koje se bave specifičnom djelatnošću za koje se potražuju posebne dozvole za rad, treba da ima dozvolu za rad, kao jednu od bitnih pretpostavki za kvalitetno sprovođenje mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije. Stav 3 člana 12 nije dovoljan po ovom pitanju, ukoliko i za Centar nije predviđena ni dozvola za rad, a ni kontrola tokom njegovog rada.</p>	<p>Ne prihvata se predlog da se dozvola za rad izdaje za Centar za profesionalnu reabilitaciju s obzirom da je riječ o Javnoj ustanovi koju osniva Vlada Crne Gore te da je djelokrug rada preciziran odlukom o osnivanju i zakonom. Centar za profesionalnu rehabilitaciju mora ispunjavati uslove u pogledu prostora, opreme i stručnog kadra kao i ostali izvođači profesionalne rehabilitacije.</p>
	<p>Član 27 UPCG se oštro protivi stavu 1, iz prostog razloga što se prilagođavanje radnog mjesta ne može uslovljavati</p>	<p>Ne prihvata se predlog iz razloga što je precizirano u članu 27 stav 1 da se pravo ostvaruje ako se lice zaposli odnosno ako</p>

<p>trajanjem radnog odnosa. Posebno, zbog same prirode trajanja radnog odnosa na određeno vrijeme, koji se vezuju za objektivne razloge koji mogu biti određeni ili određivi. Nezavisno od datog komentara, mislimo da je stav 1 nedovoljno precizan, te ga treba preformulisati da bi se izbjegle zabune u primjeni. Pretpostavljamo da je predlagač imao namjeru da se to lice prethodno zaposli na period od najmanje godinu dana, a ne „duže“. Takođe, protivimo se stavu 5, jer će u praksi biti nesprovodivo. Ne može se očekivati od poslodavca da za svega tri mjeseca zaposli novo lice sa invaliditetom koje će ispunjavati uslove za to radno mjesto, imajući u vidu nesklad između ponude i potražnje na tržištu rada, posebno kada su u pitanju teže zapošljiva lica. Dodatno, može doći do otkazivanja ugovora o radu krivicom zaposlenog, u ovom slučaju lica sa invaliditetom. Predlagač treba da ima u vidu da pojedina sredstva koja su dodijeljena predstavljaju vlasništvo samog zaposlenog, kao što su slušna pomagala, mobilni aparat i sl. Samim tim, predlažemo brisanje stava 5 u cjelosti.</p>	<p>je već u radnom odnosu od godinu dana, (što se odnosi na situaciju da je to lice zasnovalo radni odnos prije stupanja na snagu ovog zakona). Cilj ovakvog rješenja je da se spriječe eventualne zloupotrebe ovog prava i obezbijede uslove za stabilniji i održiviji radni odnos lica sa invaliditetom.</p>
<p>Član 28 Pozdravljamo rješenje da se u dijelu subvencija zarada posmatraju ukupni troškovi poslodavca.</p>	
<p>Član 33 U stavu 5 ispraviti tehničku omašku, riječ „tačka“ zamijeniti riječju „alineja“.</p>	<p>Predlog je prihvatljiv</p>

Član 37

U stavu 1 brisati tačku 7 „druge aktivnosti koje su u funkciji razvoja i unapređenja profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom. Budući da su u pitanju sredstva Fonda, ne mogu se ista koristiti za ovako široko postavljenu namenu. Da li to znači da će se pod okriljem i drugih aktivnosti finansirati rad prvostepenih komisija ili stručne obuke koje će sprovesti Centar? Ovo pitamo iz razloga što su u jednoj od radnoj verzija teksta bile precizirane i takve mogućnosti koje su naknadno brisane na predlog predstavnika UPCG,. Upravo iz tog razloga tražimo brisanje tačke 7. Tačka 2 zahtijeva dodatnu opreznost i preispitivanje, da li to znači da će rad posebnih organizacija biti finansiran u potpunosti. Svakako da smo svjesni činjenice da im treba dati finansijsku podršku, da iste nisu zaživjele, ali i da nije bila pružena i potpuna pravna infrastruktura. Vjerujemo da je i sam predlagač svjestan da normiranje kojim se uređuje finansiranje iz sredstava Fonda, pored redovnih subvencija - i stručnog tima, i proizvodnih jedinica, iziskuje duboku pažnju i opreznost. S obzirom da se sredstva namjenski naplaćuju od poslodavaca putem doprinosa, izražavamo bojazan da bi ovo rješenje dovelo do zloupotreba i eventualnog zahtjeva za povećanje doprinosa, što je u potpunoj suprotnosti sa stavom i zahtjevom UPCG da se isti smanje.

Ne prihvata se predlog, zato što su sve druge aktivnosti koje će se finansirati u funkciji razvoja i unapređenja profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja lica sa invaliditetom. Centar za profesionalnu rehabilitaciju za realizaciju poslova iz djelokruga svog rada finansiraće se iz sopstvenog budžeta.

	<p>Član 39 Molimo da se stavovi 1 i 2 izmjene u smislu da Savjet ne može „pratiti“ namjensko korišćenje sredstava Fonda. Iz prostog razloga, što se kosi sa ingerencijama ovog tijela.</p>	<p>Ne prihvata se predlog iz razloga što Savjet Fonda daje mišljenje o namjenskom korištenju sredstava dok nadležni organ donosi odluku na osnovu mišljenja savjeta fonda.</p>
	<p>Član 43 Doraditi u stavu 2 da prekršajnoj mjeri podliježu i odgovorna lica u organima državne, odnosno lokalne samouprave, saglasno važećem rješenju.</p>	<p>Predlog je prihvatljiv</p>
<p>ZOPT DOO</p>	<p>Član 10, stav 8 Nacrta zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba sa invaliditetom predviđa uključivanje osoba sa invaliditetom u mjere iz člana 9 tačka 7, 8 i 9 bez prethodnog uključivanja u druge mjere i aktivnosti iz člana 9 nacrta zakona.</p> <p>S obzirom da smo do sada, prije izvođenja ovih mjera, izvodili i druge mjere profesionalne rehabilitacije, nećemo biti u mogućnosti da ih izvodimo u skladu sa zahtjevima Standarda za izvođenje mjera profesionalne rehabilitacije.</p> <p>Ukoliko ostane ovako zakonsko rješenje zahtijevaće da se pristupi i izmjenama Pravilnika o standardima za izvođenje mjera profesionalne rehabilitacije, jer realizacija navedenih mjera zahtijeva izvođenje prethodnih mjera i aktivnosti (kao što su: upoređivanje profila sposobnosti radnika za konkretno radno mjesto, ocjena psihofizičkih i zdravstvenih sposobnosti lica sa invaliditetom, ocjena primjerenosti odabranog posla stepenu obrazovanja, funkcionalnoj sposobnosti, ograničenjima i sl.).</p> <p>Standardi bi, u tom slučaju, u značajnoj mjeri morali imati veći vremenski okvir za izvođenje ovih mjera i predvidjeti dodatne aktivnosti. I u dosadašnjoj praksi, u predviđenom</p>	<p>Djelimično prihvatljiv predlog. Prilikom donošenja podzakonskih akata razmotriće se ovaj zahtjev.</p>

	<p>vremenskom okviru, nismo bili u mogućnosti da obavimo sve aktivnosti predviđene standardima, bez utoška dodatnog vremena za realizaciju, te ukupno utošeno vrijeme nismo ni prikazivali.</p> <p>S obzirom na kompleksnost pri izvođenju ovih mjera, moramo sugerisati da se, između ostalog, ova mjera izvodi i na osnovu dostupnih ocjene rizika radnog mjesta, što je uređeno drugim zakonskim rešenjima i najčešće nije nam dostupno u praksi, što nam oduzima dodatno vrijeme i zahtjeva stručnu osposobljenost kadra iz oblasti zaštite i zdravlja na radu.</p>	
	<p>Član 22, koji uređuje osnivanje i upućivanje osoba sa invaliditetom u radni centar ima nedostatak u stavu 1 gdje se formulacija „lice sa teškim invaliditetom“ može tumačiti kao kriterijum za uključivanje lica u radni centar. Lica sa invaliditetom se uključuju u posebne organizacije na osnovu mišljenja izvođača profesionalne rehabilitacije na osnovu drugih kriterijuma (u praksi stepen invaliditeta ne mora da odgovara stepenu smetnji u zapošljavanju i ocjeni o zapošljivosti lica sa invaliditetom).</p> <p>Predlažemo da se stav preformuliše u:</p> <p>„Za zapošljavanje i radno - terapeutske aktivnosti lica sa invaliditetom, koja se ne mogu zaposliti niti održati zaposlenje pod opštim uslovima, uz prilagođavanje poslova, odnosno radnog mjesta i u zaštitnim radionicama, može se osnovati radni centar kao ustanova“.</p>	<p>Ne prihvata se predlog jer teški invaliditet je jedan od najznačajnijih kriterijuma koji mora da ispuni radni centar.</p>

<p>MOC PAMARK</p>	<p>Uvidom u Nacrt novog Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom, reagujemo na preložene izmjene u članu 10 Postupak i uslovi za ostvarivanje prava na profesionalnu rehabilitaciju, a koje se odnose na mogućnost da na zahtjev poslodavca koji ima namjeru da zaposli lice sa invaliditetom, odnosno poslodavca koji ima zaposleno lice sa invaliditetom, a u cilju ostvarivanja prava na subvenciju iz člana 27 ovog zakona, mjere iz člana 9 tačka 7, 8 i 9 ovog zakona, mogu se sprovoditi bez uključivanja u druge mjere i aktivnosti iz člana 9 ovog zakona, u roku od 15 dana od dana upućivanja lica sa invaliditetom od strane Zavoda.</p> <p>Naime, navedene izmjene Zakona predviđale bi da se može sprovesti procedura prilagođavanja radnog mjesta osobi sa invaliditetom, bez predhodno utvrđene preostale radne sposobnosti (Mjera 2).</p> <p>Mišljenja smo da se procjenom radnih sposobnosti osoba sa invaliditetom, daje cjelovita ocjena aktuelnog radnog, socijalnog funkcionisanja i njihovog zdravstvenog stanja, potencijala, kompetencija, kao i ograničenja, sa prijedlozima daljih aktivnosti.</p> <p>Ukoliko se pored Zakona predviđa i korekcija Pravilnika o standardima za sprovođenje mjera i aktivnosti profesionalne rehabilitacije u tom dijelu, sugerišemo da treba povećati broj sati predviđenih Pravilnikom, (u odnosu na 32 sata po osobi za Mjeru 7 po postojećem Pravilniku), za Analizu konkretnog radnog mjesta i radnog okruženja lica sa invaliditetom, kako bi se izvršio valjani uvid u:</p> <ul style="list-style-type: none"> - radno funkcionisanje OSI na odabranom radnom mjestu;	<p>Djelimično prihvatljiv predlog. Prilikom donošenja podzakonskih akata razmotriće se ovaj zahtjev.</p>
-------------------	---	---

- dostupnost i pristupanost; arhitektonske barijere;
- upoređivanje profila zahtjeva rada i profila sposobnosti zaposlenog za konkretno radno mjesto;
- ekološka, fizička (psiho-senzorna) opterećenja; opasnostima od nezgoda i rizicima pri radu;
- dala ocjena ugroženosti zdravlja;
- tehničko-tehnoloških uslova, kao i same organizacija procesa rada;
- opravdanost za asistencijom pri radu, kao i druge ocjene u skladu sa Pravilnikom.

Nadalje, u okviru Mjera 8 i 9 provede se više sati stručnog rada od Pravilnikom predviđenih 8 sati po mjeri za:

- izradu izvještaja, u razgovorima sa dobavljačima (lično; preko poslodavca, trećeg lica ili putem telefona i maila), pisanju dopisa, upita, zahtjeva; istraživanju internet izvora i prikupljanju ponuda (što podrazumijeva i dodatni terenski rad);
- pružanju pomoći rehabilitantu/kinjama u pogledu prilagođavanja radnog mjesta, smanjenja rizika i odabira potrebne opreme, a u skladu sa njihovim realnim potrebama i mogućnostima;
- vrijeme provedeno u timskim konsultacijama, i dodatnim konsultacijama sa rehabilitantima/kinjama.

S obzirom na sadržaj aktivnosti koje se moraju realizovati (gore navedeno), smatramo da je neophodno povećanje broja sati stručnog rada za i sa rehabilitantima u Mjerama 7,8 i 9, kako bi se detaljno i profesionalno sproveo čitavi proces.

<p>Nevladina Fondacija "Zelim ti proljece" Danilovgrad</p>	<p>U Radnom centru, gdje bi radile osobe sa najtežim invaliditetom, predloženo je da mora biti zaposleno najmanje 80% OSI te kategorije, dok je u zaštitnim radionicama, gdje bi radile osobe sa lakšim ili umjerenim invaliditetom, predloženo da mora biti najmanje 51% OSI.</p> <p>Nas Prijedlog: I u Radnom centru treba da stoji ,NAJMANJE 51% OSI, jer bi tu bile uposlene osobe sa najvišim invaliditetom i skoro svakoj je potrebno lice bez invaliditeta, kao asistent u radu. Jer nije logično da je licima sa većim procentom invaliditeta, potrebno manje osoba bez invaliditeta (asistenti, stručnih lica, ...) koji bi radili zajedno sa njima, a to proizilazi iz poredjenja procenata u Zaštitnoj radionici i Radnom centru.</p>	<p>Predlog je prihvatljiv</p>
<p>Goran Macanović Predsjednik Saveza Slijepih CG</p>	<p>Umjesto održavanja ili proširivanja obima korisnika, sužen je obim korisnika za osobe sa 20% na predloženih 30% invaliditeta. Kod subvencije koja se odnosi za opremanje radnog mjesta, predloženo je da se opremanje može dobiti za zaposleno lice sa invaliditetom koje je već u radnom odnosu više od godinu dana. Nije mi jasno na koji će način to lice godinu dana da radi i da li treba da bude fiktivno zaposleno kako bi poslodavac mogao da prilagodi radno mjesto. Napravljena je greška zato što se insistira na prilagođavanju radnog mjesta umjesto da se radi o opremanju radnog mjesta za zaposleno lice sa invaliditetom jer bi to bio dopinos povećanju zapošljavanja lica sa invaliditetom.</p> <p>Što se tiče Savjeta Fonda, trenutna participacija predstavnika lica sa invaliditetom je na nivou od 40% od ukupnog broja članova dok predlogom se smanjuje na 25%.</p>	<p>Odgovor: Obim korisnik prava iz Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom nije smanjen već su sužene kategorije lica na koje se odnosi ovaj zakon. Postojećim rasponom stepena invaliditeta, postojala je mogućnost za zloupotrebu.</p> <p>Obaveza poslodavca je da obezbjedi zaposlenom licu osnovne uslove za rad na radnom mjestu dok je ovim zakonom omogućeno da se kroz analizu konkretnog radnog mjesta i teškoća u funkcionisanju lica sa invaliditetom, prilagodi radno mjesto.</p> <p>Cilj predloženog rješenja u dijelu proširenja sastava Savjeta Fonda je bio ojačavanje istog sa predstavnicima Ministarstva finansija i ZZZCG a ne smanjenje predstavnika NVO u</p>

		procentualnom iznosu.
Marina Vujačić	Predloženim Nacrtom zakona nije propisana definicija razumnog prilagođavanja, i to navodi na namjeru kako bi se ostavila nekome mogućnost da u praksi tumači šta je to nesrazmjeran ili srazmjeran teret za poslodavce.	Zakonom je predviđena da mišljenje u pogledu prilagođavanja radnog mjesta daje izvođač profesionalne rehabilitacije koji je osnovan i radi u skladu sa zakonom tako da ne postoji mogućnost proizvoljnog ocjenjivanja potreba poslodavaca.
Milenko Vojičić Predsjednik UO Mreža organizacija osoba sa invaliditetom Crne Gore	Gdin Vojičić je postavio pitanje, zašto je potrebno donijeti novi Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom kad je suština bila izdvajanje Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom kao posebnog pravnog lica a to predloženim tekstom nije učinjeno. Glavni akcenat je na tome da li će sredstva koja se uplaćuju u Fond biti adekvatno utrošena. Iz ovog predloga teksta se može vidjeti da se pokušava smanjiti obim potrošnje tih sredstava, kao na primjer rješenje vezano za opremu radnog mjesta. Da li je razlog ovog smanjenja zato što nema dovoljno novca u Fondu pa je potrebno štedjeti.	Osnovni razlog za donošenje novog Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica s invaliditetom je da se kroz nova zakonska rješenja i dodatno uparijeđenje postojećih rješenja stvore uslovi za punu implementaciju socijalnog modela u pristupu invalidnosti i da se obezbijedi prevazilaženje uočenih nedostataka koji su postojali u primjeni važećeg zakona, kao i da se obezbijede određena unapređenja u ovoj oblasti, shodno međunarodnim standardima i iskustvima iz drugih zemalja, koja su primjenljiva u Crnoj Gori. Sva opredijeljena sredstva Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom u 2018-oj godini su namjenski utrošena.

<p>Ambroz Nikač NVU Paraplegičari MNE</p>	<p>Gdin Nikač je predložio da se član 27 izmjeni i da se obaveza poslodavca za zasnivanjem radnog odnosa sa preloženih godinu dana smanji na pola godine.</p>	<p>Predlog nije prihvatljiv. Cilj ovakvog rješenja je da se spriječe eventualne zloupotrebe ovog prava i obezbijede uslove za stabilniji i održiviji radni odnos lica sa invaliditetom.</p>
---	---	--